

ด่วนที่สุด

ที่ มท 57000/(คปช.) 9

เพื่อเสนอแนะให้พิจารณา

เรื่อง.....

สำนักงานคณะกรรมการกำหนดนโยบาย

และกำกับดูแลกิจการประปาแห่งชาติ

อาคารสำนักงานใหญ่ การประปาส่วนภูมิภาค

72 ถนนแจ้งวัฒนะ หลักสี่ กทม. 10210 63/13

15 มิถุนายน 2543

เรื่อง การจัดทำน้ำประปาทดแทนการใช้น้ำบาดาล

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ	
4425	
วันที่	16 มิ.ย. 2543
เวลา	16.00

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. มติคณะกรรมการ วันที่ 6 มิถุนายน 2538

2. หนังสือ กปภ.ที่ มท 57000/652 ลงวันที่ 19 มกราคม 2543

ฉบับ 1094
วันที่ 16 มิ.ย. 2543
เวลา 16.00

ด้วย คณะกรรมการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการประปาแห่งชาติ (คปช.) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจโท วิโรจน์ เปาอินทร์) เป็นประธาน ได้ประชุมครั้งที่ 1/2543 เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2543 พิจารณาเรื่องการจัดหาน้ำประปาทดแทนการใช้น้ำบาดาลตามนโยบายรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาแผ่นดินทรุดในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จึงขอรายงาน โดยสรุปดังนี้

1. คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2538 (สิ่งที่ส่งมาด้วย 1) เห็นชอบนโยบายและมาตรการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเสนอ โดยเร่งรัดให้การประปานครหลวง (กปน.) และ การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) ขยายเขตบริการประปาให้ทั่วถึงทันการขยายตัวของชุมชน โดยเฉพาะย่านอุตสาหกรรมรอบกรุงเทพมหานคร เพื่อลดการใช้น้ำบาดาล อันเป็นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดแผ่นดินทรุด และน้ำเค็มแทรกเข้าชั้นน้ำบาดาล

2. ประกาศกรมทรัพยากรธรณี ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2538 กำหนดเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่วิกฤตการณ์น้ำบาดาลอันดับ 1 ที่ต้องควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้เหมาะสม เพื่อรักษาความสมดุลตามธรรมชาติของน้ำบาดาล รวมทั้งป้องกันและควบคุมไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

3. คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2538 เห็นชอบผลการคัดเลือกเอกชนมาดำเนินการโครงการเอกชนร่วมลงทุนกับ กปภ.ในจังหวัดปทุมธานี รูปแบบ BOOT ในวงเงินลงทุน 4,300 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างระบบผลิตน้ำประปาจากแหล่งน้ำผิวดินวันละ 288,000 ลบ.ม. (288 ล้านลิตร) มีอายุสัมปทาน 25 ปี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการลดการใช้น้ำได้ดิน ลดภาระการลงทุนของรัฐ และเพิ่มขีดความสามารถในการขยายกิจการประปาให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับมติคณะกรรมการ ตามข้อ 1

4. กปภ.ได้ลงนามในสัญญาให้สิทธิดำเนินการผลิตและจำหน่ายน้ำประปาโครงการปรับปรุงขยายการประปาปทุมธานี - รังสิต กับ บริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2538 โดย บริษัทฯ จะขายน้ำประปาในลักษณะ Bulk Sale ให้แก่ กปภ. ในราคา ลบ.ม.ละ 7.89 บาท กำหนดเริ่มขายในปริมาณที่ กปภ.ประกันซื้อขั้นต่ำวันละ 140,000 ลบ.ม. ซึ่งเริ่มมีการซื้อน้ำประปาดังแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2541 เป็นต้นมา ผลการดำเนินงานของโครงการ ปรากฏว่า กปภ.สามารถให้บริการน้ำประปาโดยระบบประปามีดินแก่ผู้ใช้น้ำในจังหวัดปทุมธานีได้อย่างพอเพียง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาแผ่นดินทรุด แต่ผู้ใช้น้ำบาดาลก็ยังไม่เปลี่ยนมาใช้น้ำประปา

5. บริษัท Binnie & Partners (Overseas) จำกัด ได้ทำการศึกษาความต้องการใช้น้ำในจังหวัดปทุมธานีเมื่อเดือนตุลาคม 2539 พบว่าจังหวัดปทุมธานีมีความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ ในปี 2542 มีความต้องการใช้น้ำประมาณ 301,000 ลบ.ม./วัน และในปี 2547 จะมีความต้องการใช้น้ำประมาณ 437,000 ลบ.ม./วัน ในปัจจุบันการใช้น้ำในจังหวัดปทุมธานียังคงมาจากบ่อบาดาลที่ได้รับอนุญาตจากกรมทรัพยากรธรณี ทั้ง ๆ ที่ กปภ.ได้จัดหาระบบประปาจากน้ำผิวดินไว้พร้อมแล้ว สามารถยกเลิกใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลได้ทันทีจำนวน 113 ราย (162 บ่อ) เพื่อเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทน

6. กปภ. รายงานว่า มีผู้ใช้น้ำบาดาลในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ จำนวน 200 ราย ยังไม่เปลี่ยนมาใช้น้ำประปาอย่างเต็มที่ เพราะยังได้รับการอนุญาตใช้น้ำบาดาลจากกรมทรัพยากรธรณี (กทธ.) ซึ่ง กปภ.ได้แจ้งให้ กทธ.ดำเนินการปิดบ่อบาดาลเหล่านั้นแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้ผล ทำให้ผู้ใช้น้ำบาดาลในพื้นที่จ่ายน้ำของ กปภ.ยังคงใช้น้ำบาดาลได้ต่อไป ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายตามมติ ครม.ในข้อ 1

7. กปภ. และ กปภ.ได้ดำเนินการจ้างเอกชนมาดำเนินการลดน้ำสูญเสียในระบบท่อจ่ายน้ำประปาในพื้นที่ของ กปภ. และพื้นที่ของ กปภ.ที่จังหวัดปทุมธานี เพื่อควบคุมปริมาณน้ำสูญเสียให้ลดลงแล้ว

8. กปภ.ได้ดำเนินการเชิงรุกทั้งด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมคู่ขนานกับแนวความคิดในการแก้ปัญหาแผ่นดินทรุดด้วยการไม่สูบน้ำบาดาลนับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา รวมทั้งได้มีการประสานงานในแนวราบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกรมและระดับจังหวัด ผลปรากฏว่ามีประชาชนประเภทกลุ่มที่อยู่อาศัยได้หันมาใช้น้ำประปาย่างแล้ว ส่วนกลุ่มอุตสาหกรรมรายใหญ่ในจังหวัดปทุมธานีที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ท่อประปาผ่านไม่น้อยกว่า 113 ราย ยังไม่เปลี่ยนมาใช้น้ำประปา เนื่องจากน้ำบาดาลมีราคาถูกกว่ามาก (3.50 บาท/ลบ.ม.) เมื่อเปรียบเทียบกับน้ำประปา

9. การที่ภาคอุตสาหกรรมไม่หันมาใช้น้ำประปาแทนน้ำบาดาลตามเจตนารมณ์ของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2538 นอกจากจะส่งผลกระทบทำให้ กปภ. ซึ่งมีภาระผูกพันกับการประกันน้ำขั้นต่ำที่ต้องถูกปรับในปี 2542 เป็นเงิน 118.285 ล้านบาทแล้ว ยังทำให้ภาคเอกชนที่มาร่วมลงทุนกับ กปภ. ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนต่างประเทศ เกิดความไม่มั่นใจในนโยบายรัฐบาลที่มารองรับ นอกจากนี้ยังทำให้การแก้ไขปัญหาในภาพรวมเพื่อการป้องกันแผ่นดินทรุดตัวอันเนื่องจากวิกฤตการณ์น้ำบาดาลไม่ได้รับการแก้ไขอีกด้วย

กปภ. ได้นำเสนอ กรม. พิจารณาชดเชยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น 118.825 ล้านบาท จากการที่ กปภ. ต้องปฏิบัติตามมติ กรม. (สิ่งที่ส่งมาด้วย 2) ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี กำลังรวบรวมความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรแก้ปัญหาที่ต้นเหตุคือการปิดบ่อนบาดาล

10. คปช. ได้เชิญกรมทรัพยากรธรณี (กทธ.) และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท.) มาร่วมประชุมชี้แจงเพื่อหาข้อยุติในการแก้ไขปัญหาของชาติในทิศทางที่ยั่งยืนร่วมกัน โดยแต่ละหน่วยงานมีความเห็นดังนี้

10.1 กทธ. รายงานว่า จากผลการศึกษาทางวิชาการ พบว่าปัจจุบันพื้นที่ กทม. และ ปริมณฑล รวม 7 จังหวัด มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในอัตราวันละ 2.5 ล้าน ลบ.ม. ในขณะที่มีการเติมน้ำลงในชั้นน้ำบาดาลตามธรรมชาติในอัตราวันละประมาณ 1.25 ล้าน ลบ.ม. แสดงว่ามีการสูบน้ำบาดาลเกินไปวันละประมาณ 1.25 ล้าน ลบ.ม. กทธ. จึงมีความเห็นดังนี้

10.1.1 ปิดบ่อนบาดาลของผู้ใช้น้ำบาดาลในพื้นที่ที่มีท่อประปาผ่านแล้ว ทั้งนี้จะผ่อนผันให้แก่อุตสาหกรรมบางรายที่ใช้น้ำบาดาลเป็นวัตถุดิบ และใช้ในกระบวนการผลิตเท่านั้น

10.1.2 ปรับค่าธรรมเนียมใช้น้ำบาดาลเพิ่มจากเดิม 3.50 บาท/ลบ.ม. เป็น 8.50 บาท/ลบ.ม. โดยทยอยปรับ 3 ปี

10.1.3 ดำเนินการเติมน้ำลงในชั้นน้ำบาดาล โดยให้รัฐอุดหนุนค่าใช้จ่ายเบื้องต้น

10.1.4 แก้ไข พ.ร.บ. น้ำบาดาล เพื่อให้มีกองทุนน้ำบาดาล สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาล

10.2 สอท. มีความเห็นว่า ควรปรับค่าธรรมเนียมใช้น้ำบาดาลเพิ่มอีก 2 บาท/ลบ.ม. และขอให้ทยอยปรับปีละ 50 สตางค์/ลบ.ม.เป็นเวลา 4 ปี สำหรับอุตสาหกรรมบางประเภทที่ต้องใช้น้ำบาดาลเป็นวัตถุดิบ หรือใช้ในกระบวนการผลิต ขอให้มีการผ่อนผันให้ใช้น้ำบาดาลต่อไปได้ ส่วนน้ำอุปโภค-บริโภค ในโรงงานจะใช้น้ำประปาแน่นอน

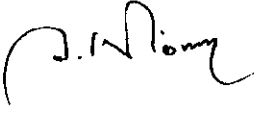
ความจำเป็นที่ต้องนำเสนอเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

คปช.พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาแผ่นดินทรุดอันเนื่องมาจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เกินสมดุลงของธรรมชาติ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่แผ่นดินทรุด น้ำทะเลแทรกตัวเข้าไปในชั้นน้ำบาดาล ส่งผลกระทบต่อรายจ่ายของรัฐบาลที่จะต้องนำเงินภาษีของประชาชนทั่วประเทศ มาทำนุบำรุงรักษาอาคารและสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่าง ๆ ที่ได้รับความเสียหายจากแผ่นดินทรุดและน้ำท่วม ส่วนการแทรกตัวของน้ำเค็มในชั้นน้ำบาดาลจะทำให้คุณภาพของน้ำบาดาลเสียหายเป็นเวลานานและยากแก่การเยียวยาแก้ไข นอกจากนี้การแก้ปัญหาโดยเติมน้ำลงในชั้นน้ำบาดาลก็เป็นการแก้ไขปัญหที่ปลายเหตุ เพราะถ้ามีการเลิกใช้น้ำบาดาลหรือมีการควบคุมการใช้น้ำบาดาลให้อยู่ในปริมาณที่ลดลงก็จะมี การเติมน้ำบาดาลโดยธรรมชาติ และรัฐบาลก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอีกด้วย

ดังนั้น คปช.จึงเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้มีการใช้มาตรการปิดบ่อบาดาลอย่างจริงจัง ในพื้นที่ที่การประปานครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาคมีท่อประปาผ่าน และสามารถบริการน้ำประปาได้อย่างเพียงพอต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย
จักษอบุณยยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจโท

(วิโรจน์ เปาอินทร์)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลกิจการประปาแห่งชาติ

ด่วนที่สุด

ที่ มท 57000/

652

สิ่งที่ส่งมาด้วย 2

67/139

กระทรวงมหาดไทย

ถนนรัชฎาภิเศก

กรุงเทพฯ 10200

19 มกราคม 2543

เรื่อง การจัดงานน้ำประปาทดแทนการใช้น้ำบาดาลเพื่อแก้ปัญหาแผ่นดินทรุดในจังหวัดปทุมธานี
ตามมติคณะรัฐมนตรี

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

อ้างถึง มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 6 มิถุนายน 2538

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ที่ นร 0202/5984 ลงวันที่ 9 มิถุนายน 2538
 2. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0215.6/ว 2037 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2538
 3. ประกาศกรมทรัพยากรธรณี ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2538
 4. หนังสือกรมทรัพยากรธรณี ที่ อก 0308 (กคน)/16828 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2540
 5. สำเนาการพิจารณาถ้อยแถลงของนายมนตรีธรรมกิจเกี่ยวกับโครงการนำน้ำบาดาลมาใช้แทนน้ำประปา
 6. หนังสือการประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค ด่วนมาก ที่ มท 57551/763 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2542
 7. หนังสือกรมอนามัย ที่ สธ 0712.04/17160 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2541
 8. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 57000/12077 ลงวันที่ 30 กันยายน 2542
 9. หนังสือการประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค ด่วนมาก ที่ มท 57000/3670 ลงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542
 10. หนังสือการประชาสัมพันธ์ส่วนภูมิภาค ด่วนมาก ที่ มท 57000/3686 ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2542

1. เรื่องเดิม

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2538 รับทราบรายงานและเห็นชอบนโยบายกับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับน้ำบาดาลและแผ่นดินทรุด ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ ฯ เสนอ (สิ่งที่ส่งมาด้วย 1) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

//(1) เร่งรัด.....

(1) เร่งรัดให้การประปานครหลวง และ การประปาส่วนภูมิภาค ขยายเขตบริการน้ำประปาให้ทั่วถึงทันการขยายตัวของชุมชน โดยเฉพาะย่านอุตสาหกรรมรอบกรุงเทพมหานคร คือ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรสาคร และ จังหวัดนครปฐม

(2) จัดทำแผนที่แสดงพื้นที่ที่มีวิกฤตการณ์น้ำบาดาล และในพื้นที่ที่ไม่มีน้ำประปาบริการจะต้องมีมาตรการที่เข้มงวด ไม่ให้มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการใช้น้ำในกระบวนการผลิต

(3) ให้กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามมาตรการและแนวทางแก้ไขในข้อ (1) และ (2)

กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) นำความเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหในส่วนที่เกี่ยวข้อง (สิ่งที่ส่งมาด้วย 2)

2. ข้อเท็จจริง

กระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจาก กปภ. โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับผลการดำเนินงานดังต่อไปนี้

2.1 กปภ.มีระบบประปาที่ใช้น้ำบาดาลอยู่ในพื้นที่ปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ดังนี้

ด้านทิศเหนือ จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ การประปาปทุมธานี และการประปารังสิต

ด้านทิศตะวันตก จังหวัดนครปฐม และ จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่การประปาอ้อมน้อย อ้อมใหญ่ สามพราน นครชัยศรี การประปาสุมทราครฝั่งท่าฉลอม และบริเวณรอบนอกเขตเทศบาลเมืองสมุทรสาคร (ฝั่งมหาชัย)

2.2 สำหรับพื้นที่ด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร กปภ. ได้ร่วมลงทุนกับเอกชนในการปรับปรุงขยายระบบประปาในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้น้ำดิบจากแม่น้ำเจ้าพระยามาผลิตน้ำประปาแทนน้ำบาดาล ซึ่งได้เปิดดำเนินการไปเมื่อเดือนตุลาคม 2541 เป็นการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2538

2.3 กรมทรัพยากรธรณีได้ออกประกาศกำหนดเขตพื้นที่วิกฤตการณ์น้ำบาดาล เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2538 โดยจัดลำดับพื้นที่วิกฤตการณ์น้ำบาดาลตามการทรุดตัวของแผ่นดินที่ทาง

/ราชการ.....

ราชการได้ทำการศึกษาและสำรวจไว้ในจังหวัด กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร และนครปฐม (สิ่งที่ส่งมาด้วย 3) และได้มีหนังสือลงวันที่ 3 ธันวาคม 2540 แจ้งผู้รับใบอนุญาตให้นำบาดาลให้ทราบว่า กปภ. ได้มีการขยายระบบประปาเพื่อบริการอย่างเพียงพอในบางพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีแล้ว และจะยกเลิกใบอนุญาตให้นำบาดาลทันที ถ้าการประปาส่วนภูมิภาคสามารถส่งน้ำประปาได้อย่างเพียงพอ (สิ่งที่ส่งมาด้วย 4)

2.4 ก่อนที่จะมีการรับซื้อน้ำจากบริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด การประปาปทุมธานี และการประปาโรงสีตใช้น้ำจากบ่อบาดาลในอัตราเฉลี่ย 90,000 ลบ.ม.ต่อวัน เพื่อจ่ายให้แก่ผู้ใช้น้ำของ กปภ. และตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2541 เป็นต้นมา กปภ. ได้ทำการปิดบ่อบาดาลของการประปาปทุมธานีและโรงสีตประมาณ 75 % และใช้น้ำประปาของ บริษัท ประปาปทุมธานี จำกัด มาจ่ายบริการแทน นอกจากนั้น กปภ. จะมีการลงทุนเพิ่มเติมอีกประมาณ 420 ล้านบาท เพื่อวางท่อขยายเขตจ่ายน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่บริการมากยิ่งขึ้น และจะได้ทำการยกเลิกบ่อบาดาลทั้งหมดภายในปี 2543

2.5 การดำเนินงานของ กปภ. ในการร่วมลงทุนกับเอกชนผลิตน้ำประปาที่ใช้น้ำผิวดินแทนการใช้น้ำบาดาล สามารถดำเนินการบรรลุผลสำเร็จตามมติ ครม. และสนองนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมเรื่องแผ่นดินทรุดได้ เฉพาะผู้ใช้น้ำของการประปาปทุมธานี และการประปาโรงสีต เท่านั้น ส่วนผู้ใช้น้ำจากบ่อบาดาลในจังหวัดปทุมธานีที่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมซึ่งอยู่กระจัดกระจาย ตามเขตอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น เขตอุตสาหกรรมนวนคร และเขตอุตสาหกรรมบางกะดี ยังไม่เลิกใช้น้ำบาดาลตามมติ ครม. และตาม พ.ร.บ. น้ำบาดาล ทั้งนี้ เนื่องจากกรมทรัพยากรธรณี ยังมิได้สั่งยกเลิกใบอนุญาตให้นำบาดาลในเขตจังหวัดปทุมธานี นอกจากนี้ ยังมีการอนุญาตให้นำบาดาลเพิ่มเติมต่อไปอีก ทั้งที่ กปภ. ได้ทำการทักท้วงแล้วอีกด้วย (สิ่งที่ส่งมาด้วย 5)

2.6 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 กปภ. ได้แจ้งให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ทราบว่า กปภ. ได้ดำเนินการตามมติ ครม. วันที่ 6 มิถุนายน 2538 ตามข้อเสนอแนะของกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ในการยกเลิกการใช้น้ำบาดาลผลิตน้ำประปาในเขตจังหวัดปทุมธานีแล้ว (สิ่งที่ส่งมาด้วย 6) แต่ในส่วนของกรมทรัพยากรธรณียังมิได้ดำเนินการ นอกจากนี้ยังได้มีการอนุญาตให้มีการเจาะและใช้น้ำบาดาลเพิ่มเติมในเขตจังหวัดปทุมธานี อีกด้วย โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่ กปภ. ให้บริการน้ำประปาได้อย่างเพียงพอแล้ว ซึ่งเป็นการไม่สนองนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรดินของประชาชนที่เกิดความเสียหายอันประเมินค่ามิได้อีกด้วย

2.7 การสูบน้ำบาดาลจำนวนมากในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ส่งผลกระทบให้พื้นดินในบริเวณดังกล่าวทรุดตัวลงไปเรื่อย ๆ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากสภาพระนาบพื้นดินซึ่งเมื่อมีฝนตกหนัก หรือมีน้ำเหนือหลากทุกครั้ง ก่อให้เกิดความเดือดร้อน และความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนอย่างมากมาย นอกจากนี้การทรุดตัวของแผ่นดินยังทำให้อาคารบ้านเรือนต่าง ๆ ทรุดตัวเป็นบริเวณกว้าง ถนนและทางเท้าทรุดตัว ทำให้ประชาชนและรัฐบาลต้องเสียงบประมาณจำนวนมากในการบูรณะซ่อมแซมทุกคราว

2.8 การสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ แท้จริงแล้วจะเป็นภาคอุตสาหกรรมที่มีกำลังเงินทุนสูง จึงสามารถเจาะบ่อบาดาล เพื่อนำทรัพยากรน้ำใต้ดิน ซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของชาติมาใช้ โดยจ่ายค่าธรรมเนียมการใช้น้ำบาดาลในอัตรา 3.50 บาท/ลบ.ม. ซึ่งเป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การใช้น้ำประปา เนื่องจากมิได้คำนึงถึงต้นทุนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (แผ่นดินทรุด) ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมขึ้น

อนึ่ง อัตราค่าธรรมเนียมการใช้น้ำบาดาลถูกกำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการน้ำบาดาล เมื่อปี พ.ศ.2535 โดยใช้ฐานข้อมูลเท่ากับอัตราค่าน้ำขั้นต่ำของการประปา ซึ่งขณะนั้นเท่ากับ 3.00 บาท/ลบ.ม. ต่อมา ในปี 2536 และ 2542 กปภ. ปรับอัตราค่าน้ำขั้นต่ำเป็น 3.75 บาท/ลบ.ม. และ 7.75 บาท/ลบ.ม. ตามลำดับ แต่อัตราค่าธรรมเนียมการใช้น้ำบาดาลก็ยังมีได้มีการปรับให้สอดคล้องกับค่าน้ำประปาแต่ประการใด

2.9 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้มีมติปรับค่าน้ำประปาเฉลี่ยของ กปภ. ประจำปี 2542 เท่ากับ 11.75 บาท/ลบ.ม. และให้ กปภ. ไปกำหนดราคาขายน้ำให้แก่ผู้ใช้น้ำประเภทต่าง ๆ ต่อไปโดยให้ประชาชนได้รับผลกระทบน้อยที่สุด จึงได้มีการกำหนดค่าน้ำที่เรียกเก็บจากผู้ใช้น้ำแต่ละกลุ่ม ดังนี้

2.9.1 กลุ่มที่อยู่อาศัย จ่ายค่าน้ำเฉลี่ย 0.65 เท่าของราคา 11.75 บาท/ลบ.ม. อัตราค่าน้ำประปาอยู่ระหว่าง 7.75-15.00 บาท/ลบ.ม. ซึ่งในกลุ่มนี้มีประมาณ 85 % ของผู้ใช้น้ำทั่วประเทศ ๑๕๔ 8.๑1 ๖

2.9.2 กลุ่มราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจขนาดเล็ก จ่ายค่าน้ำเฉลี่ย 1.1 เท่าของราคา 11.75 บาท/ลบ.ม. อัตราค่าน้ำอยู่ระหว่าง 9.00-15.00 บาท/ลบ.ม. ซึ่งในกลุ่มนี้มีประมาณ 10 % ของผู้ใช้น้ำทั่วประเทศ ๑๕๔ 12.๑3 ๖๓

/2.9.3 กลุ่ม.....

2.9.3 กลุ่มอุตสาหกรรมและธุรกิจขนาดใหญ่ จ่ายค่าน้ำเฉลี่ย 1.6 เท่าของ
ราคา 11.75 บาท/ลบ.ม. อัตราค่าน้ำอยู่ระหว่าง 10.00-21.75 บาท/ลบ.ม.
ซึ่งในกลุ่มนี้จะใช้น้ำประปาทั่วประเทศประมาณ 5 % ของผู้ใช้น้ำทั่ว
ประเทศแต่มีความต้องการน้ำมากที่สุด

ผู้ใช้น้ำในกลุ่ม 2.9.2 และ 2.9.3 ถ้าใช้น้ำประปามากจะทำให้ กปภ. มีรายได้ส่วนเกินที่
จะไปชดเชยค่าน้ำในกลุ่ม 2.9.1 ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล แต่ถ้ากลุ่ม 2.9.3 ไม่เปลี่ยนมาใช้น้ำ
ประปาแทนน้ำบาดาล รายได้ค่าน้ำส่วนเกินของภาคอุตสาหกรรมก็จะมีไปชดเชยกลุ่มที่อยู่อาศัย ผล
ที่เกิดขึ้นก็คือผู้ใช้น้ำกลุ่มที่อยู่อาศัยจะต้องใช้น้ำประปาในราคาที่สูงขึ้น เพราะไม่มีผู้ใช้น้ำกลุ่มอื่นมา
ช่วยรับภาระแทน

2.10 ปัจจุบันคุณภาพน้ำบาดาลในเขตจังหวัดปทุมธานีมีคุณภาพด้อยลง ตามที่
กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้ตรวจคุณภาพน้ำจากบ่อบาดาลภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รังสิต ในช่วงการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ (วันที่ 10 พ.ย. - 10 ธ.ค.2541) พบว่าคุณภาพน้ำจากบ่อบาดาล
ไม่ได้มาตรฐานทั้งด้านกายภาพ เคมี และแบคทีเรีย จึงได้มีการส่งน้ำประปาของ กปภ. เข้า
ไปให้บริการแทนการใช้น้ำบาดาลในช่วงการแข่งขันกีฬาดังกล่าว (สิ่งที่ส่งมาด้วย 7)

2.11 การประปาส่วนภูมิภาค ได้พยายามทุกวิถีทางในการขยายเขตจำหน่ายน้ำและให้
ผู้ใช้น้ำหันมาใช้น้ำประปาเช่น

2.11.1 กปภ. ได้ทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ โดยการให้เจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมทุก
โรงงานเพื่อชักชวนให้ภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานีเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนน้ำบาดาล เพื่อ
ช่วยรักษาสภาพแวดล้อมของน้ำใต้ดินโดยมีการชดเชยการลงทุนให้ภาคอุตสาหกรรมส่วนหนึ่งที่พอรับ
ภาระได้ คือ การลดค่าติดตั้งมิเตอร์ในอัตรา 15 % ตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน 2542 จนถึงสิ้นเดือน
มกราคม 2543 นอกจากนั้นยังยินดีเจรจาเรื่องอัตราค่าน้ำกับผู้ใช้น้ำรายใหญ่ด้วย

2.11.2 เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2542 กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้กระทรวง
วิทยาศาสตร์ฯ ทราบว่า กปภ. ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการใช้น้ำผิวดินผลิตน้ำประปาแทนการใช้น้ำบาดาล
ในจังหวัดปทุมธานีตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2538 เพื่อช่วยแก้ปัญหาวิกฤตการณ์น้ำบาดาล
และแผ่นดินทรุดเรียบร้อยแล้ว (สิ่งที่ส่งมาด้วย 8) และได้สำเนาแจ้งอธิบดีกรมทรัพยากรธรณีในฐานะ
ประธานคณะกรรมการน้ำบาดาลทราบด้วย แต่จนถึงขณะนี้กรมทรัพยากรธรณียังมิได้มีการดำเนินการ
ปิดบ่อบาดาลในเขตจังหวัดปทุมธานีให้เป็นไปตามมติ ครม. แต่อย่างไร

/2.11.3 เมื่อวันที่.....

2.11.3 เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 กปภ. ได้ติดตามสอบถามกรมทรัพยากรธรณีเกี่ยวกับการพิจารณายกเลิกหรือระงับใบอนุญาตการใช้น้ำบาดาลในเขตจังหวัดปทุมธานี ในบริเวณที่ กปภ. สามารถให้บริการน้ำประปาได้ ซึ่ง กปภ. ได้สำรวจรายชื่อผู้ใช้น้ำบาดาลที่มีท่อประปาผ่านและแจ้งให้กรมทรัพยากรธรณีได้พิจารณาปิดบ่อบาดาลด้วยแล้ว ตลอดจนขอทราบผลการปรับราคาค่าธรรมเนียมการใช้น้ำบาดาลให้เท่ากับค่าน้ำประปาเฉลี่ยของ กปภ. ในปี 2542 ที่ กรม.อนุมัติไว้ 11.75 บาท/ลบ.ม. ด้วย จนถึงขณะนี้ยังไม่ทราบผลการพิจารณา (สิ่งที่ส่งมาด้วย 9)

2.11.4 กปภ. ได้เสนอการช่วยเหลือแก่กรมทรัพยากรธรณี ในการแต่งตั้งพนักงาน กปภ. ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการน้ำประปาในจังหวัดปทุมธานีร่วมเป็นพนักงานน้ำบาดาลประจำท้องที่ จังหวัดปทุมธานี เพื่อช่วยกรมทรัพยากรธรณีตรวจสอบการใช้น้ำบาดาลของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. น้ำบาดาล จนถึงขณะนี้ กรมทรัพยากรธรณีก็ยังมิได้แจ้งผลการพิจารณาให้ กปภ. ทราบแต่ประการใด (สิ่งที่ส่งมาด้วย 10)

3. ข้อพิจารณา

3.1 ในการลงทุนซื้อน้ำประปาจากเอกชนที่มาลงทุนผลิตน้ำประปาขายให้แก่ กปภ. ตามนโยบายของรัฐบาล โดยคาดว่าหน่วยงานอื่นจะดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลด้วยนั้น กปภ. มีข้อตกลงรับประกันการรับซื้อน้ำขั้นต่ำจากเอกชน 140,000 ลบ.ม./วัน ในอัตรา 7.89 บาท/ลบ.ม. (ไม่รวม VAT) และปรับค่าน้ำทุกปี แต่เมื่อไม่มีการปิดบ่อบาดาลในจังหวัดปทุมธานีโดยกรมทรัพยากรธรณี จึงได้ส่งผลกระทบทางการเงินต่อ กปภ. เป็นอย่างมาก กล่าวคือผู้ใช้น้ำทั้งกลุ่มที่อยู่อาศัยและกลุ่มอุตสาหกรรมยังคงใช้น้ำบาดาลในจังหวัดปทุมธานีต่อไป ทำให้ กปภ. จำหน่ายน้ำประปาได้น้อยกว่าที่ต้องประกันรับซื้อจากบริษัท ประปาปทุมธานี ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2541 ถึง 14 ตุลาคม 2542 กปภ. จำหน่ายน้ำได้น้อยกว่าที่ซื้อมาเป็นจำนวน 14,010,942 ลบ.ม. คิดเป็นเงินที่ กปภ. ต้องสูญเสียไป 118,285 ล้านบาท

3.2. การที่ภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานีไม่ยอมใช้น้ำประปาแทนน้ำบาดาล เนื่องจากกรมทรัพยากรธรณียังไม่ยกเลิกใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล (ทั้งการต่ออายุใบอนุญาตใช้น้ำบาดาล และการอนุญาตให้เจาะบ่อน้ำบาดาลเพิ่มเติม) จะทำให้มีผลกระทบต่อโครงการให้เอกชนลงทุนขยายกิจการประปาของ กปภ. ตามนโยบายของรัฐบาลในฝั่งปริมาณลดต้นทุนของ กทผ. คือ การปรับปรุงขยายระบบประปาในเขตจังหวัดนครปฐม และสมุทรสาคร ที่จะใช้น้ำผิวดินจากแม่น้ำท่าจีนมาผลิตน้ำประปาจ่ายบริการแทนน้ำบาดาล ซึ่งในพื้นที่จังหวัดนครปฐมกับจังหวัดสมุทรสาครจะมี

/โรงงาน.....

โรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากกว่า ในจังหวัดปทุมธานี และทุกโรงงานใช้น้ำบาดาลอย่างเดียว ซึ่งในปัจจุบันมีปริมาณมากกว่า 500,000 ลบ.ม./วัน ในจำนวนนี้เป็นน้ำที่ใช้ในโรงงานประมาณ 80 % หากมีการให้เอกชนลงทุนในกิจการประปาเช่นเดียวกับในจังหวัดปทุมธานี และภาคอุตสาหกรรมไม่เปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนน้ำบาดาลอีก การลงทุนดังกล่าวก็จะสูญเปล่า ดังนั้น กปภ.อาจต้องพิจารณาทบทวนการลงทุนผลิตน้ำประปาจากน้ำผิวดินใน จังหวัดนครปฐม กับ จังหวัดสมุทรสาครอีกครั้งหนึ่ง และทำการสูบน้ำบาดาลเช่นเดียวกับภาคอุตสาหกรรมเพื่อบริการน้ำประปาให้แก่ประชาชนที่ไม่มีโอกาสเจาะบ่อบาดาลเองต่อไป ทั้งนี้ จนกว่ารัฐบาลหรือกรมทรัพยากรธรณีจะมีนโยบายที่ชัดเจนในการปิดบ่อบาดาล เพื่อป้องกันแผ่นดินทรุดอันเนื่องมาจากการใช้น้ำบาดาลในเขตจังหวัดนครปฐม และ จังหวัดสมุทรสาคร เท่านั้น

4. ข้อเสนอ

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว จึงขอรายงานผลการดำเนินงานของ กปภ. ให้คณะรัฐมนตรีรับทราบ และพิจารณาดังนี้

4.1 เพื่อรับทราบการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย โดย กปภ. เกี่ยวกับการใช้น้ำผิวดินผลิตน้ำประปาแทนการใช้น้ำบาดาลในจังหวัดปทุมธานี ซึ่ง กปภ. ได้ดำเนินการตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2538 ในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2541 แต่การดำเนินการปิดบ่อบาดาล การยกเลิกใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลและการไม่อนุญาตให้เจาะบ่อน้ำบาดาลเพิ่มเติมในเขตจังหวัดปทุมธานี โดยเฉพาะบริเวณที่ กปภ. สามารถให้บริการน้ำประปาได้ ขณะนี้กรมทรัพยากรธรณียังมีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อควบคุมการใช้น้ำบาดาลและป้องกันปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและแผ่นดินทรุด อันเนื่องมาจากการใช้น้ำบาดาลมากเกินไป

4.2 เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ กปภ. ซึ่งได้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีอย่างเคร่งครัดในการแก้ปัญหาสภาวะแวดล้อม และแผ่นดินทรุด แต่หน่วยงานภาครัฐอื่นไม่สามารถปิดบ่อบาดาลตามมติคณะรัฐมนตรีได้ ส่งผลให้ กปภ. ต้องสูญเสียเงินเป็นจำนวนมากจนคาดว่าจะประสบภาวะขาดทุนในปี 2542 จึงใคร่ขอเสนอให้รัฐบาลได้จ่ายเงินชดเชยให้แก่ กปภ. สำหรับส่วนต่างระหว่างปริมาณน้ำที่ต้องประกันรับซื้อจาก บริษัท ประปาปทุมธานี กับปริมาณน้ำที่ กปภ. สามารถจำหน่ายได้ จนกว่า กปภ. จะสามารถจำหน่ายน้ำได้เท่ากับปริมาณที่ต้องประกันรับซื้อ ซึ่งในปี 2542 คิดเป็นเงิน 118.285 ล้านบาท

/4.3 การที่.....

- 4.3 การที่กรมทรัพยากรธรณีไม่ดำเนินการปิดบ่อบาดาลในพื้นที่ที่มีน้ำประปาผิวดิน
บริการแล้ว จะส่งผลกระทบต่อโครงการให้เอกชนลงทุนในพื้นที่ที่ กปภ. สามารถสนองนโยบายของ
รัฐบาลในพื้นที่ปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผังตะวันตก และที่อื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันทั้งหมด
ทำให้ กปภ. อาจต้องชะลอการลงทุนในโครงการผลิตน้ำประปาทดแทนการใช้น้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัด
นครปฐมและสมุทรสาครไว้ก่อน เป็นผลให้นโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ หรือให้เอกชนเข้าร่วมลง
ทุนของรัฐบาลต้องล่าช้าไปอีกด้วย และอาจจะต้องขยายการผลิตน้ำประปาโดยการเจาะบ่อบาดาล
เพื่อผลิตน้ำประปาให้แก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาส ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อแผ่นดินทรุด และสภาพแวดล้อม
เสียหายอย่างต่อเนื่องอีกต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วนต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

พลตรี

(Thanin Chawprasit)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

การประปาส่วนภูมิภาค

สำนักผู้ว่าการ

โทร/โทรสาร 973 - 4808